

“Locītavu aizsardzības pielietojuma novērtējums”: latviskās versijas pārbaude ergoterapijas praksē

Kitija Irbe¹, Zane Liepiņa²

¹Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, stacionārs “Biķernieki”, Latvija

²Rīgas Stradiņa universitāte, Rehabilitācijas katedra, Latvija

Ievads. Locītavu aizsardzības principi ir metodes, kuru mērķis ir saglabāt funkcionālās spējas, mainot darbību metodes, kas mazina sāpes, iekaisumu un deformāciju veidošanos reimatoģiskiem pacientiem. Novērtējot locītavu aizsardzības principu pielietojumu, līdz šim Latvijā ergoterapeiti izmantoja anketas un pacientu pašvērtējumu. “Locītavu aizsardzības pielietojuma novērtējums” (*The Joint Protection Behavior Assessment, Hammond, 1991, 1994a*) ir izstrādāts, lai sniegtu iespēju praktizējošiem ergoterapeitiem objektīvi novērtēt locītavu aizsardzības principu pielietošanu ikdienas aktivitāšu veikšanā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pārbaudīt instrumenta “Locītavu aizsardzības pielietojuma novērtējums” latviešu valodas versijas ticamību ergoterapijas praksē pacientiem ar reimatoīdo artrītu. Tika veikts kvantitatīvs, neeksperimentāls, aprakstošs pētījums, kura ietvaros tika sagatavots “Locītavu aizsardzības pielietojuma novērtējums” un instrumenta vadlīnijas latviešu valodā saskaņā ar Britu starpkultūras instrumentu adaptācijas vadlīnijām. Pētījumā piedalījās 10 ergoterapeiti, kuri tika apmācīti lietot instrumentu “Locītavu aizsardzības pielietojuma novērtējums”. Lai noteiktu instrumenta starpvērtētāju ticamību, tika pielietots *Cronbach's alpha* tests.

Rezultāti. Pētījumā piedalījās desmit ergoterapeiti, kuri sniedz medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumus. Ergoterapeiti, vadoties pēc novērtēšanas instrumenta vadlīnijām, novērtēja pacientu ar reimatoīdo artrītu, kas, pielietojot locītavu aizsardzības principus, veica ikdienas aktivitāti – karstā dzēriena pagatavošanu. Aizpildot novērtēšanas instrumenta “Locītavu aizsardzības pielietojuma novērtējums” punktu skaitīšanas lapu, ergoterapeiti kopvērtējumā ieguva dažādu punktu skaitu. Dažādās atbildes rezultātā samazina novērtēšanas instrumenta iekšējo saskaņotību, kā arī samazina ticamības līmeņa koeficientu. Izmantojot *Cronbach's alpha* testu, instrumentam “Locītavu aizsardzības pielietojuma novērtējums” ir pieņemama iekšējā saskaņotība (*Cronbach's alpha* tests - $\alpha = 0,657$). Novērtēšanas instrumentam un novērtēšanas instrumenta 10 uzdevumiem tika iegūti rezultāti, kas ir lielāki par koeficientu $p = 0,5$. Visi rezultāti tiek uzskatīti par ticamiem, kas liecina, ka novērtēšanas instrumenta “Locītavu aizsardzības pielietojuma novērtējums” versiju latviešu valodā var lietot ergoterapijas praksē reimatoģijas jomā.

Secinājumi. Novērtēšanas instruments “Locītavu aizsardzības pielietojuma novērtējums” ir ticams un to var lietot ergoterapijas praksē Latvijā, objektīvi novērtējot locītavu aizsardzību principu pielietojumu ikdienas aktivitāšu veikšanā personām ar reimatoīdo artrītu. Novērtēšanas instruments “Locītavu aizsardzības pielietojuma novērtējums” pēc Kronbaha alfa testa ieguva pieņemamu iekšējo saskaņotību. Pirms novērtēšanas instrumenta lietošanas nepieciešama ergoterapeitu apmācība saskaņā ar instrumenta vadlīnijām.